

Εργασία Αρχαίων «Σωκράτης»

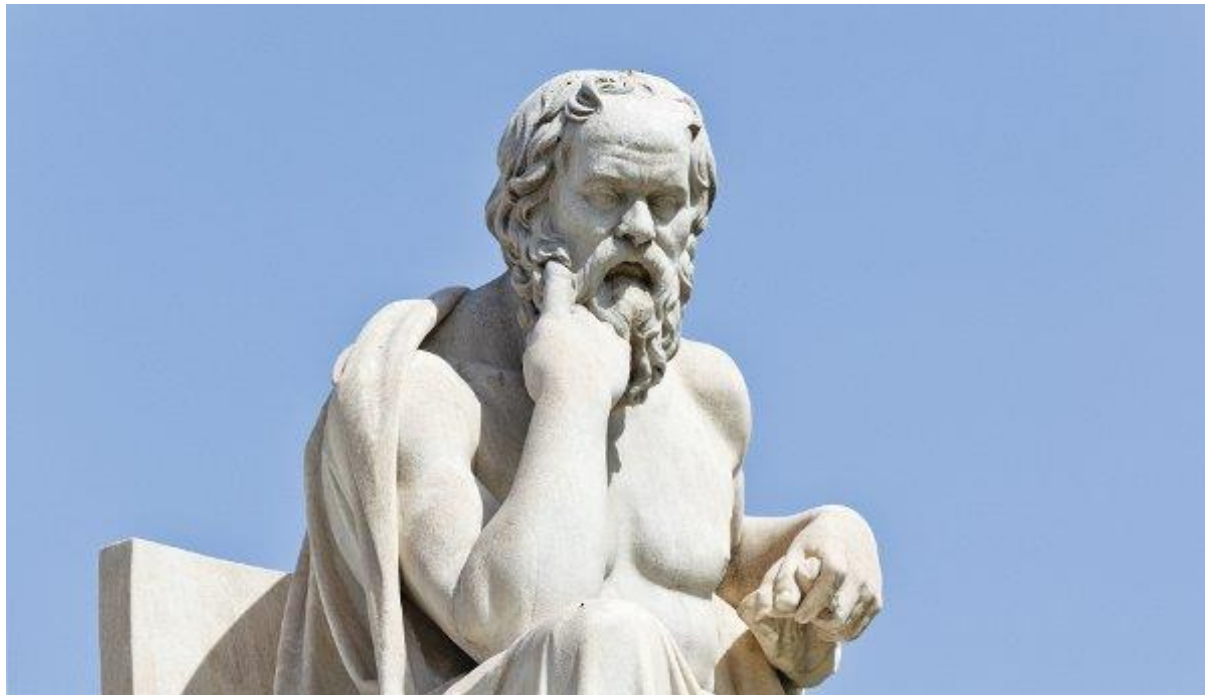
Νίκη Ντέτσικα

Α'3

Έτος : 2014-2015

Λίγα λόγια για την ζωή του:

- ▶ Ο Σωκράτης έζησε στην Αθήνα το 470 π.Χ. ή 469 π.Χ. - 399 π.Χ ήταν Έλληνας Αθηναίος φιλόσοφος και μία από τις σημαντικότερες φυσιογνωμίες του ελληνικού και παγκόσμιου πνεύματος και πολιτισμού και ένας από τους ιδρυτές της Δυτικής φιλοσοφίας.

► Στα 17 του χρόνια γνώρισε το φιλόσοφο Αρχέλαο, που του μετέδωσε το πάθος για τη φιλοσοφία και τον έπεισε να αφιερωθεί σ' αυτήν. Μία πιο βαθιά ψυχολογική πλευρά του φανερώνει ο Πλάτωνας, που στην *Απολογία* του παρουσιάζει τον Σωκράτη να θεωρεί τη φιλοσοφική ενασχόληση ως θεία εντολή. Εδώ ο Σωκράτης μπορεί να χαρακτηριστεί ως Θεόπνευστος, καθώς αναφέρει το ισχυρό του ένστικτο, ως μία εσωτερική παρόρμηση, να του υπαγορεύει ποιες πράξεις και ενασχολήσεις πρέπει να ακολουθήσει. Συχνά μάλιστα δήλωνε ότι άκουγε μέσα του μία φωνή που τον εμπόδιζε να πράττει ό,τι δεν ήταν σωστό, την οποία φωνή ονόμαζε «δαιμόνιο». Στις φιλοσοφικές του έρευνες τον παρακολουθούσαν πολλοί, ιδιαίτερα νέοι, που ένιωθαν ευχαρίστηση ακούγοντας τον να μιλάει και να συζητάει για θέματα κοινωνικά, πολιτικά, ηθικά και θρησκευτικά. Έτσι σχηματίστηκε γύρω του ένας όμιλος, που δεν αποτελούσε όμως σχολή, γιατί ο Σωκράτης δεν δίδαξε συστηματικά, αλλά διαλεγόταν σε κάθε σημείο της πόλης, με ανθρώπους κάθε κοινωνικής τάξης και σε αντίθεση με τους σοφιστές δεν έπαιρνε χρήματα από τους μαθητές του.

- ▶ Η Ξανθίππη (από τα αρχ.ελλην. ξανθός + ίππος) ήταν στην αρχαία Αθήνα η σύζυγος του φιλοσόφου Σωκράτη και μητέρα των τριών γιων του, Λαμπροκλή, Σωφρονίσκου και Μενέξενου. Τα περισσότερα που είναι γνωστά για αυτή βασίζονται περισσότερο σε ιστορίες και φήμες, παρά σε γεγονότα.
- ▶ Η Ξανθίππη πρέπει να ήταν αρκετά νεότερη του Σωκράτη, ίσως και κατά 40 έτη για να μπορεί να τεκνοποιεί, καθώς σε κάποια έργα περιγράφονται οι γιοι της ως αρκετά μικροί σε ηλικία, σε χρονική στιγμή κατά την οποία ο Σωκράτης θα πρέπει να ήταν περίπου 70 ετών

Μαιευτική μέθοδος:

- ▶ Η μαιευτική ήταν η μέθοδος, η οποία, σε συνδυασμό με τη χρήση της ειρωνείας, αποτελούσε χαρακτηριστικό της σωκρατικής διδασκαλίας. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, ο Σωκράτης κατά τις συζητήσεις του, προσποιούμενος την πλήρη άγνοια για το θέμα που συζητούσε κάθε φορά, προσπαθούσε μέσα από ερωτήσεις να εκμαιεύσει την αλήθεια από τον συνομιλητή του. Ουσιαστικά ο Σωκράτης επωμιζόταν το ρόλο της συνείδησης και μέσα από αυτή τη διαδικασία ερωταπαντήσεων δημιουργούσε ένα πνεύμα διαλόγου στη συζήτηση. Ο συνομιλητής λοιπόν απαντώντας σ' αυτές τις ερωτήσεις έφτανε σε ένα συμπέρασμα -στην αλήθεια για τον Σωκράτη- από μόνος του. Η μέθοδος ονομάστηκε μαιευτική διότι όπως η μαία (επάγγελμα που έκανε και η Φαιναρέτη, μητέρα του Σωκράτη) φέρνει στον κόσμο το νεογνό έτσι και ο Σωκράτης ή ο εκάστοτε συνομιλητής που παίρνει το ρόλο της συνείδησης εξάγει από τον συνομιλητή του την αλήθεια χωρίς ο ίδιος να αποκαλύπτει τις πληροφορίες.

Το τέλος του:

- ▶ Το 399 π.Χ. ο φιλόσοφος βρέθηκε αντιμέτωπος με το Δικαστήριο της Ηλιαίας. Εκεί, διατυπώθηκαν εναντίον του κατηγορίες για ασέβεια προς τους θεούς και για διαφθορά των νέων^[12]. Ο φιλόσοφος καταδικάστηκε, με βάση την κατηγορία, σε θάνατο. Ως σκοπιμότητα της κατηγορίας θεωρήθηκε η διδασκαλία του, η οποία επιδρούσε στους νέους, και με τον φιλελευθερισμό που τον διέκρινε, θεωρήθηκε ανατρεπτικός. Ουσιαστικό κίνητρο, όμως, υπήρξε η αντιζηλία του με σημαντικούς άνδρες της εποχής. Ενώ ένας από τους βασικούς λόγους για κατηγορία του, στην πραγματικότητα ήταν ότι ένας από τους μαθητές του, και μάλιστα από τους πιο σημαντικούς, είχε πάρει μέρος στην εξουσία των τυράννων. Θα μπορούσε να πει κανείς πως η απόφαση του Δικαστηρίου ήταν νοθευμένη. Στη διάρκεια της δίκης ο Σωκράτης έδειξε θάρρος, ενώ η αναγγελία της ποινής δεν κατάφερε να τον βγάλει από τη θείκή του αταραξία. Μετά την καταδίκη του παρέμεινε στο δεσμωτήριο 30 μέρες, γιατί ο νόμος απαγόρευε την εκτέλεση της θανατικής ποινής πριν από την επιστροφή του ιερού πλοίου από τις γιορτές της Δήλου. Από τον διάλογο του Πλάτωνα Κρίτων μαθαίνουμε ότι ο Σωκράτης θα μπορούσε να σωθεί, αν ήθελε, αφού οι μαθητές του είχαν τη δυνατότητα να τον βοηθήσουν να αποδράσει. Ο Σωκράτης αρνήθηκε στηριζόμενος τις φιλοσοφικές απόψεις του και, ως νομοταγής πολίτης και αληθινός φιλόσοφος, περίμενε το θάνατο ειρηνικά και γαλήνια, και ήπιε το κώννιο, όπως πρόσταζε ο νόμος.

- ▶ Η απόφαση για την ποινή του Σωκράτη υποστηρίζεται ότι δεν ήταν απολύτως δίκαια και ότι δεν είχε βασιστεί σε πραγματικές κατηγορίες αφού σύμφωνα με πηγές της εποχής υπήρχαν κάποιοι μάρτυρες που είχαν δώσει ψεύτικες κατηγορίες απέναντι στο πρόσωπο του φιλοσόφου. Αύτη η δίκη λοιπόν, δεν ήταν και η μοναδική, αφού σύμφωνα και με τις πληροφορίες που παίρνουμε μέσα από την ιστορία για το τέλος του Θηραμένη μπορούμε με σιγουριά να χαρακτηρίσουμε και την δική του δίκη ως ανελεύθερη αφού είχε φροντίσει ο Κριτίας μέσα στο δικαστήριο να υπάρχουν ένοπλοι που να απειλούν τους τρισίλιους (ήταν υπεύθυνοι για την λήψη ποινών) για την απόφαση που θα λάμβαναν. Και σε αυτή την περίπτωση του Θηραμένη αλλά και του μεγάλου φιλοσόφου είχαν καταλήξει οι ανάλογες αρχές σε κάθε περίπτωση ο κατηγορούμενος να πιεί κώνειο ως θανατική ποινή. Κανένας από τους δύο τους δεν απέφυγε να υποστεί την τιμωρία του αν και ισχυρίζονται ότι είχαν την ευκαιρία αντιθέτως πέθαναν διατηρώντας τις προσωπικές τους αξίες και ιδέες.

Έμεινε στην Ιστορία για κάποιες φράσεις του:

- ▶ Εν οίδα ότι ουδέν οίδα. =(Ένα ξέρω ότι δεν ξέρω τίποτα.)
- ▶ Κρείττον οψιμαθή είναι ή αμαθή. =(Καλύτερα να έχεις μάθει πρόσφατα παρά να μην έχεις μάθει καθόλου.)
- ▶ Η παιδεία, καθάπερ ευδαίμων χώρα, πάντα τ' αγαθά φέρει. =(Η μόρφωση, όπως ακριβώς μια εύφορη γη, φέρνει όλα τα καλά.)
- ▶ Αλίμονο σ' αυτούς που δεν ξέρουν ότι δεν ξέρουν αυτά που δεν ξέρουν.

